

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ *Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*

*The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and
Education Research*

Sayı/Issue 23 (Aralık/December 2025), s. 265-275
Geliş Tarihi-Received: 23.11.2025
Kabul Tarihi-Accepted: 30.12.2025
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.5281/zenodo.18093877

Enkanto: Sihirli Dünya Animasyonunun Ebeveyn Kabul Red Kuramı (Ekar) Bağlamında Maxqda ile Analizi*

*Analysis of Enkanto: Magical World Animation with Maxqda in the Context of
Parental Acceptance Rejection Theory (Par)*

Ayşe YILMAZ**
Naime ELCAN KAYNAK***

Öz

Animasyonlar hem eğlendirici hem de öğretici işleve sahip olabilirler. Enkanto: Sihirli Dünya animasyonu da seyircinin hem eğlendiği hem de bir şeyler öğrendiği bir animasyon olarak değerlendirilebilir. Bu animasyon ebeveyn kabul red kuramı doğrultusunda analiz edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi methodu kullanılmıştır. Analizde Maxqda programı kullanılmıştır. Ebeveyn kabul red kuramının sıcaklık/sevgi, düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık, ayrışmamış red boyutları kullanılarak analiz edilmiştir. Mirabel ana karakterine aile üyelerinin davranışları esas alınarak bu analiz gerçekleştirilmiştir. Animasyonda ailenin başına gelen felaketler ve bu felaketlerle Mirabel'in mücadelesi ele alınmıştır. Mirabel'e filmde çoğunlukla düşmanlık/saldırganlık boyutunda yaklaşıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Mirabel'in de bu durum karşısında genellikle kendini dışlanmış, yetersiz hissettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Mirabel bazı sahnelerde de sıcaklık/sevgi boyutunu deneyimlemiştir. Kuramın kavramları anne baba yaklaşımı, büyük anne yaklaşımı ve diğer aile üyelerinin yaklaşımı olarak üç farklı temada incelenmiştir. En sonda ise Mirebel'in bu yaşananlara nasıl karşılık verdiği teması oluşturulmuştur. Yapılan bu çalışma ile EKAR'ın boyutlarını görsel materyal olarak görme imkânı sağlanmıştır. Böylelikle ele alınan kuram görsel materyaller ile incelenmiştir. Animasyon analizleri üniversitelerdeki ilgili derslerde kuram öğretiminde materyal olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Animasyon, film analizi, ebeveyn kabul red kuramı.

Abstract

Animations can serve both entertaining and educational functions. Enkanto: The Magical World animation can be considered an animation that both entertains and educates the audience. This animation has been analysed in line with the parental rejection theory. The document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. The Maxqda programme was used in the analysis. The parental acceptance and rejection theory was analysed using the dimensions of warmth/affection, hostility/aggression, neglect/indifference, and undifferentiated rejection. This analysis was carried out based on the behaviour of family members towards the main character, Mirabel. The disasters that befall the family in the animation and Mirabel's struggle with these disasters were examined.

* Bu çalışma, 16-17 Kasım 2023 tarihleri arasında düzenlenen Gazi Üniversitesi Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri-III Kongresi'ne bildiri olarak sunulmuştur.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Anabilim Dalı, e-posta: ayseyilmazpd@gmail.com, ORCID: 0009-0009-0337-9275.

*** Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, e-posta: naimekaynak@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2132-1124.

It was found that Mirabel was mostly approached in the film from the hostility/aggression dimension. It was also found that Mirabel generally felt excluded and inadequate in response to this situation. Mirabel also experienced warmth/affection in some scenes. The concepts of the theory were examined under three different themes: parental approach, grandmotherly approach, and other family members' approach. Finally, the theme of how Mirabel responded to these events was created. Finally, the theme of how Mirabel responded to these experiences was established. This study provided the opportunity to visualise the dimensions of EKAR as visual material. Thus, the theory under consideration was examined using visual materials. Animation analyses can be used as material in teaching the theory in relevant university courses.

Keywords: Animation, film analysis, parental acceptance-rejection theory.

Giriş

Eğitsel filmler modern eğitim ortamlarında yaygın kullanılan pedagojik araçlar arasında tanımlanmaktadır (Green, 2011; Mishra, 2018; Mullick & Haque, 2023). 21. yüzyıl becerileri kapsamında medya ve dijital okuryazarlık becerilerinin önemli hale gelmesiyle birlikte eğitsel filmler derse entegre edilerek kullanılmaktadır. Eğitsel filmler belgeseller, kısa videolar, sinema filmleri veya televizyon programları gibi farklı formlarda olabilmektedir. Eğitsel filmlerin pedagojik altyapısı Mayer'in (2005) çoklu öğrenme kuramında dayanmaktadır. Bu kuram doğrultusunda öğrenme sürecinde görsel ve işitsel materyaller birlikte kullanılırsa daha kalıcı öğrenmenin sağlandığı öne sürülmektedir. Görsel ve işitsel içerikleri birlikte sunan eğitsel filmlerin öğrencilerin dikkatini artırdığı, öğrenilen bilgiyi kalıcı ve sürdürülebilir hale dönüştürdüğü görülmektedir.

Eğitsel filmlerin tarihi ve kültürel olayları tanıtmaya, dil öğretimi, psikolojik çatışmaları çözümü gibi sosyal alanlarda kullanılırken (Çam & Aykan, 2023; Derin & Çetinkaya Yıldız, 2018) fen eğitimi alanında özellikle STEM çalışmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır (Brito & Mendes, 2017; Liu, 2019; Elmas ve diğerleri, 2019). Filmlerin sürdürülebilirlik eğitimi sürecinde özellikle iklim değişimi, karbon ayak izi, küresel ısınma gibi kavramların öğretiminde de kullanılabilmektedir.

İzlenen filmin görsel, içerik, dil ve sosyo-kültürel açıdan ayrıntılı şekilde analiz etme ve yorumlama anlamını taşıyan film analizinin alan yazın taramasında çok yönlü pedagojik işlevlerinin olduğu görülmektedir (Berk, 2009). İlk olarak film analizinin bireylerin görsel ve medya okuryazarlık becerilerini geliştirdiği görülmüştür (Romero-Walker, 2022). Film analizlerinde öğrenciler gösterilen görselleri, filmde verilen karmaşık problemleri yorumlar, neden-sonuç ilişkisi kurar ve film öğelerini çözümler, ayırıştırır ve yorumlar. Bu analiz etme sürecinde bireylerin eleştirel düşünme, problem çözme ve analitik düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini kullanabilmektedir.

Benzer şekilde film analizinin bireylerin kültürel okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkı sağladığı görülmektedir (Hirsch, 1987). Filmlerin içeriği sunarken yeme-içme, giyim-kuşam, gelenek-görenek, törenler ve yaşam koşulları gibi çok yönlü kültürel motifleri tanıttığı görülmektedir. Filmler sayesinde bireylerin hiç tanımadığı insan toplulukları veya ülkelerin kültürel yaşamları hakkında detaylı bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Örneğin izlediği belgesel sayesinde Afrika ülkesindeki yemek kültürünü veya Türkiye'de Sarı keçili Yörüklerin düğün kültürünü belgesellerden veya eğitsel filmlerden öğrenebilmektedir.

Özetle filmler eğlence aracı olmanın ötesinde öğretim materyali olarak öğrencilerin bireysel, psikolojik, akademik ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığı görülmektedir. Eleştirel düşünme ve medya okuryazarlığı becerilerinin gelişimini desteklerken kültürel farkındalık, çevre bilinci, sosyal adalet ve empati gibi değerlerin öğrenilmesini desteklemektedir. Film analizin pedagojik boyutu göz önünde bulundurularak bu çalışmanın amacı Ebeveyn Kabul Red Kuramına (EKAR) göre

ENKANTO filmini analiz etmektir. 1975 Yılında Ronald Kohler tarafından oluşturulan Ebeveyn Kabul Red Kuramı (EKAR) çocukların ebeveynleri tarafından kabul edilememesi sonucu çocuğun gelişimine yönelik etkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Reddedilen çocuklarda öfke, duygusal dengesizlik, saldırganlık gibi birçok problem oluşmaktadır. Anne babanın çocuğu kabul ya da reddetmesinin çocukta sosyal, zihinsel ve duygusal gelişimleri öne çıkmak üzere bütün gelişim alanlarını etkilemektedir (Rohner, 1986). Çocuğa karşı yakınlık, sevgi, sıcaklık gibi yaklaşımlar ebeveyn kabulü; çocuğa karşı düşmanlık, saldırganlık gibi tam tersi duyguların sergilenmesi ise ebeveyn reddidir (Kanyas, 2008). EKAR'ın 4 boyutu bulunmaktadır. Bunlar; sıcaklık-sevgi, düşmanlık-saldırganlık, ilgisizlik-ihmal, ayrıştırılmamış red. Sıcaklık-sevgide ilgi, sevgi, yakınlık gibi destek gibi duygular hakimken; düşmanlık-saldırganlıkta çocuğa karşı saldırganlık, nefret gibi duygular; ilgisizlik-ihmalde çocuğun ihtiyaçlarının karşılanmaması, çocuğa karşı kayıtsızlık; ayrıştırılmamış redde çocuklara karşı bariz şekilde reddedilme olmamasına rağmen çocuğun kendini reddedilmiş algılamasıdır (Rohner, 1986). Çocukluk yaşamının bireyin ileriki yıllarını da etkilediği göz önüne alındığında ebeveyn kabul-reddinin etkisinin yalnızca çocuklukla sınırlı olmadığı görülmektedir. Buna karşın literatürde EKAR'ı ele alan çalışmaların azlığı dikkati çekmektedir.

Ebeveyn Kabul Red Kuramına (EKAR) yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde çoğunlukta nicel çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda EKAR ile diğer değişkenlerin arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Fakat EKAR'a yönelik nitel bir çalışmaya rastlanılmaması nedeniyle bu konuda yapılacak bir çalışmanın yöntem açısından özgün olabileceği düşünüldü. Bu doğrultuda bir animasyon ya da film incelemesinin EKAR açısından ele anılabileceği düşünülmüştür. Mevcut animasyonlar incelendiğinde Enkanto: Sihirli Dünya animasyonunun kuramın kavramlarından bazılarını karşıladığı düşünüldüğü için bu animasyon seçilmiştir.

Kayahan (2002) yaptığı çalışmada sorunlu gruptaki çocukların anne reddini fazlaca hissettikleri ve psikolojik uyum açısından kontrol grubundan daha kötü oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğa karşı red arttıkça öğrenilmiş güçlük düzeyinin azaldığı ve bu azalma sonucundan da psikolojik uyumun kötü etkilendiği bulunmuştur (Gültekin, 2011). Öğrenilmiş güçlülük, bireyin stresli duruma karşı başa çıkma becerilerini ne kadar kullanabildiği ve kişinin kendisini denetleme becerisidir (Rosenbaum 1980; Dağ 1991b). Buradan da çocuklara karşı red tutumu takınılmasının onların başa stratejilerinin olumsuz etkilenmesine yol açacaktır denilebilir. Albukrek (2002) çalışmasında babanın çocuğa olumsuz davranışlarının, çocukta benlik algısını kötü etkilendiği neticesine ulaşılmıştır.

Paley, Conger ve Harol (2000) yaptıkları çalışmada ebeveynlerinden red algılayan çocukların akranlarından sevgi duygusunu alamadıklarını, sosyal becerilerde problemler yaşadıklarını; ebeveynlerinden kabul tepkileri algılayan çocukların ise akranları ile pozitif ilişkiler geliştirdiğini bulmuşlar. Bahsedilen çalışmayla benzer sonuçlar veren Akse ve diğerlerinin (2004) çalışmasında ise algılanan ebeveyn reddi ile çocukta görülen depresyon ve saldırganlık seviyeleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yani algılanan red düzeyi arttıkça çocukta sosyal beceri problemleri, saldırganlık gibi hem çocuğun kendisine hem de çevresine zarar verecek birtakım davranışlara sürüklenmesine neden olmaktadır.

Kabul ve reddin çocukluk yaşamını etkilediği kadar yetişkinlik yaşamını da etkilediği bulgularına ulaşılmıştır. Varan (2008) romantik ilişkisinden memnun olan bireylerin çocukluk yaşamında da ebeveyn kabulünü daha fazla algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Yine aynı doğrultuda Eryavuz'un (2006) çalışmasına göre romantik ilişkisinden memnun olmayan bireyler, memnun olanlara kıyasla hem çocuklukta hem de şimdiki partnerleri tarafından daha çok red algılamışlardır. Ebeveyn kabul reddinin ilişki

memnuniyetini etkilemesi ile birlikte bağlanma stillerini de etkilediği sonucuna ulaşılan araştırmalar mevcuttur. Ener (2021) tarafından yapılan araştırmada annesi tarafından reddedildiğini algılayan bireylerde güvenli bağlanma düzeyinin düştüğü ve babası tarafından reddedilme düzeyi arttıkça kayıtsız bağlanmanın da bu doğrultuda arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bahsedilen çalışmaların sonuçlarında da belirtildiği üzere çocukluk çağında yaşanan kabul-red düzeyleri bireylerin yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerindeki doyumu, bağlanma stillerini vb. birçok faktörü etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında çalışmada ele alınan araştırma soruları aşağıdadır.

1. Enkanto: Sihirli Dünya Animasyonunda EKAR kavramlarından temaları ve alt kodları neler oluşturuyor?
2. Enkanto: Sihirli Dünya Animasyonunda ana karakter Mirabel “ebeveyn kabul-reddini” en çok kimlerden ve ne sıklıklar görmektedir?
3. Enkanto: Sihirli Dünya Animasyonunda ana karakter Mirabel’in hayatı EKAR boyutunda incelendiğinde animasyonda hangi davranışları ne sıklıkla gerçekleştirmektedir?

Yöntem

Mevcut araştırma Ebeveyn kabul Red Kuramına göre analiz edilmiş bir film değerlendirme çalışmasıdır. Çalışma nitel bir çalışma olup doküman inceleme tekniği kullanılarak ENKANTO filmi detaylı analiz edilmiştir (Creswel, 2013). Doküman analizi araştırma konusu ile ilgili yazılı, görsel ve dijital materyallerin sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasına sağlayan ve bu şekilde araştırmacının dokümanlar üzerinde kapsamlı ve derin analizler yapma imkânı veren bir yöntemdir (Bowen, 2009).

Doküman analizi tekniğinde veri kaynaklarını kitap, makale, ders kitabı, yönetmelikler veya resmi kayıtlar gibi her türlü yazılı materyal, harita, fotoğraf gibi görsel materyaller ve film kesitleri, belgeseller, sinemalar gibi her türlü dijital medya içerikleri oluşturabilmektedir (Bowen, 2009).

Doküman analizi tekniği sistematik bir analiz yöntemi olup ilk aşaması çalışmaya dahil edilecek çalışmalar için kriterler belirlemek ve belirlenen kriterlere göre araştırılan konuya uygun, güvenilir ve doğru kaynakların seçilmesidir (Merriam, 2009) Araştırılan konuya uygun dokümanların seçilmesi doğru veriye ulaşmada en temel adımdır. Doküman analizinde veri kaynakları seçildikten sonra ikinci aşama içerik analizi sürecidir. Corbin & Straus bu süreci yüzeysel okuma, detaylı ve anlamlandırarak okuma ve yorumlama olarak üç adımda tanımlamıştır. İçerik analizi sürecinde bulgular detaylı analiz edilerek kod ve temalar oluşturulur. Son aşama ise bulguların doğru ve kanıta dayalı raporlanma sürecini kapsamaktadır (Yin, 2009).

Mevcut çalışma da doküman olarak ENKANTO animasyon filmi seçilmiştir. Enkanto animasyon filminin incelenmesi için seçilme nedenlerinden biri son dönemde öne çıkan yapımlardan biri olmasıdır. Ayrıca ele aldığımız kuram olan “Ebeveyn Kabul Red Kuramı” açısından da kavramları karşılayacak sahneleri olabileceği düşünülmüştür. Animasyon seçmeden önce ilgili animasyonların özetleri okunmuş ve kurama uyabileceği düşünülen bu animasyon seçilmiştir. Filmin detayları şu şekildedir: Kolombiya’da yaşayan Enkanto ailesinin özel güçleri vardır. Lakin bu aileden sadece Mirabel karakterinin özel güçleri bulunmamaktadır. Mirabel’in kendisini ailesine kabul ettirme sürecini anlatan bu animasyonda bir gün ailenin sihri tehlikeye girer. Ailesini kurtarma görevi Mirabel’e düşer. Mirabel’in sihirsiz olması, ailesini kurtarma çabaları ve ailesi ile olan iletişim şekli bu analizde EKAR ile ele alınmıştır.

Tablo 1. Filmin Künyesi

Filmin Adı	Enkanto: Sihirli Dünya
Filmin Orijinal Adı	Encanto
Yönetmen	Charise Castro Smith, Byron Howard, Jared Bush
Senarist	Jared Bush, Charise Castro Smith
Vizyon Tarihi	26 Kasım 2021
Oyuncular	Stephanie Beatriz, John Leguizamo, Wilmer Valderrama
Tür	Animasyon, Aile, Fantastik, Komedi
Ülke	ABD
IMDB Puanı	7.2
Süre	22.05.2024 103 dk

Veri Analizi

Verilerin analiz edilmesi birden fazla adımda gerçekleşmiştir. İlk olarak Ebeveyn Kabul Red Kuramında bahsedilen sevgi-sıcaklık; düşmanlık-saldırganlık; ihmal-kayıtsızlık gibi kavramlar göz önünde bulundurularak ENKANTO filmi iki araştırmacı tarafından izlenmiş ve bu kavramların geçtiği zaman dilimleri kodlanmıştır.

Tablo 2. Sahneler ve kodları

Sahneler	Filmdeki gösterim yeri	Kavramlar
1	03'.33"-03'.36"	Sıcaklık/Sevgi
2	03'.40"-03'.44"	Sıcaklık/Sevgi
3	11'.25"-11'.27"	Sıcaklık/Sevgi
4	12'.36"-12'.38"	Sıcaklık/Sevgi
5	28'.12"-28'.16"	Sıcaklık/Sevgi
6	28'.25"-28'.30"	Sıcaklık/Sevgi
7	61'.35"-61'.37"	Sıcaklık/Sevgi
8	61'.43"-61'.46"	Sıcaklık/Sevgi
9	70'.32"-70'.36"	Sıcaklık/Sevgi
10	71'.17"-71'.19"	Sıcaklık/Sevgi
11	82'.13"-82'.17"	Sıcaklık/Sevgi
12	82'.22"-82'.26"	Sıcaklık/Sevgi
13	85'.50"-85'.51"	Sıcaklık/Sevgi
14	88'.43"-88'.47"	Sıcaklık/Sevgi
15	88'.50"-88'.54"	Sıcaklık/Sevgi
16	10'.33"-10'.35"	Düşmanlık/Saldırganlık
17	44'.31"-44'.34"	Düşmanlık/Saldırganlık
18	44'.45"-44'.48"	Düşmanlık/Saldırganlık
19	53'.15"-53'.16"	Düşmanlık/Saldırganlık
20	53'.18"-53'.19"	Düşmanlık/Saldırganlık
21	53'.37"-53'.38"	Düşmanlık/Saldırganlık
22	61'.43"-61'.46"	Düşmanlık/Saldırganlık
23	67'.25"-67'.27"	Düşmanlık/Saldırganlık
24	67'.27"-67'.29"	Düşmanlık/Saldırganlık
25	67'.29"-67'.35"	Düşmanlık/Saldırganlık
26	67'.55"-67'.58"	Düşmanlık/Saldırganlık
27	68'.17"-68'.20"	Düşmanlık/Saldırganlık
28	71'.53"-71'.55"	Düşmanlık/Saldırganlık
29	72'.09"-72'.11"	Düşmanlık/Saldırganlık
30	72'.12"-72'.14"	Düşmanlık/Saldırganlık

31	72'.18"-72'.20"	Düşmanlık/Saldırganlık
32	72'.23"-72'.27"	Düşmanlık/Saldırganlık
33	73'.20"-73'.23"	Düşmanlık/Saldırganlık
34	12'.12"-12'.18"	İhmal/Kayıtsızlık
35	22'.46"-22'.50"	İhmal/Kayıtsızlık
36	27'.43"-27'.46"	Ayrışmamış Red

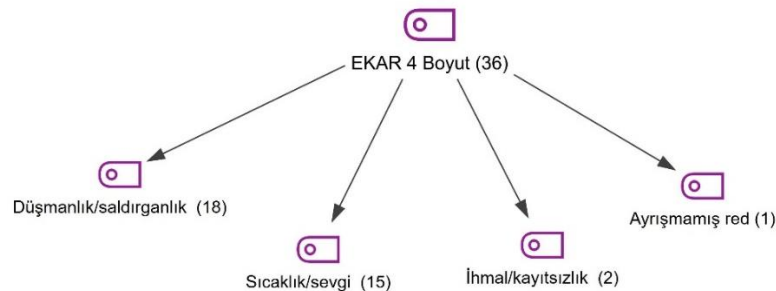
Tablo 3. Örnek sahneler

Sahne kodu	Süre	Replik	Örnek Kodlama
1	28'.12"-28'.16"	"Olduğun halinle mükemmelsin"	Sıcaklık/sevgi
2	88'.43"-88'.47"	"Ne kadar cesur olduğunu görüyoruz."	Sıcaklık/sevgi
3	44'.45"-44'.48"	"Bu akşam daha fazla sorun yaşayacak lüksümüz yok."	Düşmanlık/saldırganlık
4	22'.46"-22'.50"	"Siz parladıkça ben bir kenarda duracağım."	İhmal/kayıtsızlık

Sahnelerle ilgili bilgilendirici ve tanımlayıcı notlar alınmış ve film transkript yapılmıştır. Yukarıda şekilde film sahneleri ile ilgili örnek yorum bulunmaktadır. Örneğin Tablo 3'te 1. sahnede Mirabel'e "Olduğun halinle mükemmelsin" ifadesi kullanılmıştır. Bu sahnede Mirabel'in olduğu gibi kabul edildiği görülmektedir ve bu nedenle sıcaklık/sevgi kodu ile kodlanmıştır. Tablo 3 2. sahnede de Mirabel'e şarkı söyleyen aile üyeleri ona "Ne kadar cesur olduğunu görüyoruz." İfadesini kullanmıştır. Bu ifade ile Mirabel'in yaptığı fedakarlıkların kabul edildiği, takdir edildiği yorumu yapılabilir. Bu nedenle de sıcaklık/sevgi kodu ile kodlanmıştır. Tablo 3 sahne 3 de ise büyükanne Mirabel'in kuzeninden uzak durmasını, olay çıkarmamasını tembih ediyor ve "Bu akşam daha fazla sorun yaşayacak lüksümüz yok." ifadesini kullanıyor. Mirabel'in sorun çıkaracak pozisyonda görülmesi nedeniyle bu sahne düşmanlık/saldırganlık kodu ile kodlanmıştır. Tablo 3 4. sahnede ise Madrigal ailesi resim çekiniyor ve Mirabel'i fotoğrafa dahil etmiyorlar. Mirabel e bu durum üzerine "Siz parladıkça ben bir kenarda duracağım." İfadesini kullanıyor. Mirabel'in fotoğrafa dahil edilmemesi ve sonrasındaki sözleri ailenin Mirabel'e ihmal/kayıtsız kaldıklarını gösterebilir. Bu nedenle bu sahne ihmal/kayıtsızlık olarak kodlanmıştır.

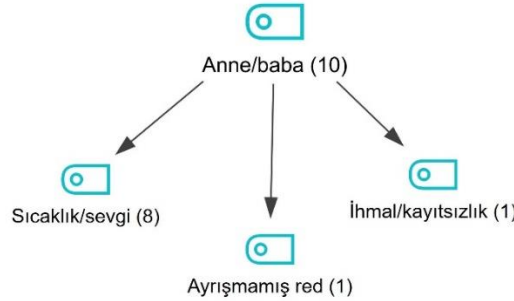
Elde edilen transkript tematik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir (Saldana, 2009). Analiz sürecinde MAXODA programı kullanılmış ve hiyerarşik kod ve alt kodlar oluşturularak temalar belirlenmiştir.

Bulgular

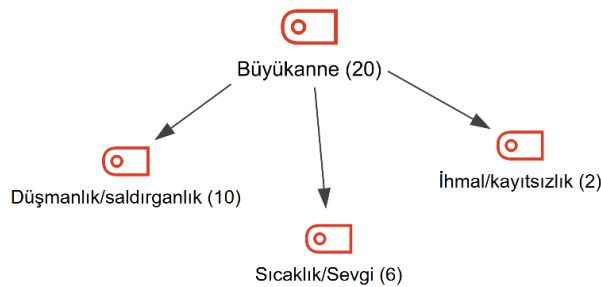
Şekil 1. Mirabel'in animasyon boyunca aile üyeleri tarafından EKAR'ın 4 boyutunu ne kadar yaşadığını gösterir model

Animasyonun ana karakteri olan Mirabel'in tüm aile üyeleri tarafından en çok düşmanlık/saldırganlık boyutuna ($f=18$) maruz kaldığı görülmektedir. Düşmanlık/saldırganlık boyutundan sonra ise en sık sıcaklık/sevgi boyutunu ($f=15$) yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. En az ise ihmal/kayıtsızlık ($f=2$) ve ayrılmamış red ($f=1$) boyutunu yaşadığı görülmüştür.

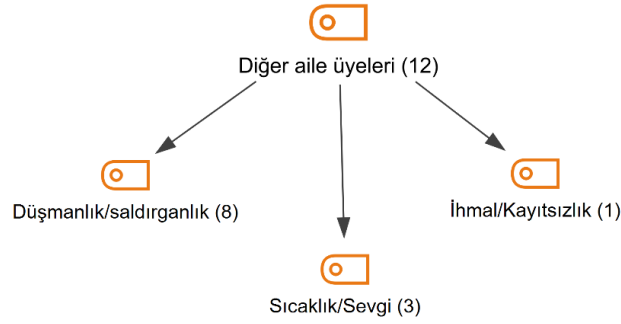
Şekil 2. Mirabel'in animasyon boyunca anne babası tarafından EKAR'ın 4 boyutunu ne kadar yaşadığını gösterir model

Animasyonun ana karakteri olan Mirabel'in anne babası tarafından en çok sıcaklık/sevgi boyutunu ($f=8$) yaşadığı bulunmuştur. Örneğin 61'.43"-61'.46" saniyeleri arasındaki sahnede büyükanne kızarken babası "Kızımı düşünüyordum." ifadesini kullanmıştır. Bu sahnede babasının Mirabel'e sıcaklık/sevgi boyutu ile yaklaştığına örnek verilebilir. Mirabel anne/babası tarafından ise eşit sayıda olmak üzere ayrılmamış red ($f=1$) ve ihmal/kayıtsızlık ($f=1$) boyutunu yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anne babası tarafından düşmanlık/saldırganlık boyutunda davranışa maruz kalmamıştır.

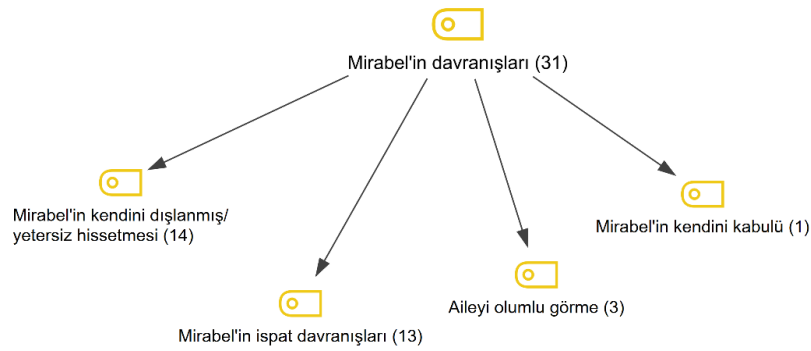
Şekil 3. Mirabel'in animasyon boyunca büyükanne tarafından EKAR'ın 4 boyutunu ne kadar yaşadığını gösterir model

Animasyonun ana karakteri olan Mirabel'in büyükanne tarafından EKAR'ın 4 boyutuna yönelik algıladığı tutumlar incelenmiştir. Buna göre büyükanne Mirabel'e karşı en çok düşmanlık/saldırganlık boyutunu ($f=10$) sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin 44'.45"-44'.48" saniyeleri arasındaki sahnede büyükanne Mirabel'in kuzeninden uzak durmasını, olay çıkarmamasını tembih ediyor ve "Bu akşam daha fazla sorun yaşayacak lüksümüz yok." ifadesini kullanıyor. Düşmanlık/saldırganlık boyutundan sonra ise en çok sıcaklık/sevgi ($f=6$) boyutuna yönelik davranışlarının olduğu görülmektedir. Örneğin 03'.33"-03'.36" sahneleri arasında büyükanne Mirabel'e "Sen kendin bir mucizesin" ifadesini kullanmıştır. Bu örnek sıcaklık/sevgi boyutunda değerlendirilmiştir. Çok az olmak üzere de ihmal/kayıtsızlık ($f=2$) boyutunda davranışlar sergilediği bulunmuştur. EKAR'ın diğer boyutu olan ayrılmamış redde ilişkin büyükannenin bir davranışı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 4. Mirabel'in animasyon boyunca diğer aile üyeleri tarafından EKAR'ın 4 boyutunu ne kadar yaşadığını gösterir model

Animasyonun ana karakteri olan Mirabel'in diğer aile üyeleri tarafından EKAR'ın 4 boyutunu ne düzeyde yaşadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda diğer aile üyelerinin en çok düşmanlık/saldırganlık boyutunda ($f=8$) davranış sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin kardeşi Mirabel'e 67'.29"-67'.35" saniyeleri arasındaki sahnede "Daha iyi bir kardeş mi olacaksın? Hayatımı mahvettiğin için özür dile" ifadesini kullanmıştır. Bu sahne düşmanlık/saldırganlık olarak kodlanmıştır. Bunu takiben de sıcaklık/sevgi ($f=3$) boyutunda davrandıkları bulunmuştur. En az olarak ise ihmal/kayıtsızlık ($f=1$) boyutuna dair davranışları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. EKAR'ın diğer boyutu olan ayrılmamış redde ilişkin diğer aile üyelerinin bir davranışı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 5. Mirabel'in animasyon boyunca ailesinin tutumları karşısında sergilediği davranışlar modeli

Mirabel'in animasyon boyunca ailesinin tutumları karşısında birtakım farklı davranış kalıpları sergilediği görülmüştür. Bu davranışların neler olduğunu ve sıklığını da belirlemek için kodlar oluşturulmuştur. Mirabel'in animasyon boyunca en çok kendini dışlanmış/yetersiz hissettiği ($f=14$) görülmüştür. Örnek olarak 23'27"-23'30" saniyeleri arasındaki sahnede "Hep yalnız yürüyorum" ifadesini kullanmıştır. Yine Mirabel'in kendisini ispat ($f=13$) etmek için fazlaca davranış sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin 03'13"-03'15" saniyeleri arasındaki sahnede "Ailemi gururlandıracağım" ifadesini kullanmıştır. Mirabel film boyunca ailesi için bir şeyler yaparak onların gözüne girmeye, onları gururlandırmaya çalışmaktadır. Bu davranışların yanında animasyonda ailesini olumlu görme ($f=3$) ve kendini kabul ($f=1$) davranışı sergilediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. EKAR boyutlarının ailedeki üyelere göre frekans tablosu

	Anne/baba	Büyükanne	Ailenin diğer üyeleri
Sıcaklık/sevgi	8	6	3
Düşmanlık/saldırganlık	0	10	8

ihmal/kayıtsızlık	1	2	1
Ayrımamı red	1	0	0

Mirabel'in EKAR boyutlarından sıcaklık/sevgiyi ailede en çok anne babasından (f=8) gördüğü sonra büyükannesinden (f=6) en az ise diğeri aile üyelerinden (f=3) gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Mirabel'in EKAR boyutlarından düşmanlık saldırganlığı ailede en çok büyükanneden (f=10) gördüğü, sonrasında ise diğeri aile üyelerinden (f=8) gördüğü, anne babasından (f=0) ise hiç grmediğı sonucuna ulaşılmıştır. Mirabel'in EKAR boyutlarından ihmal/kayıtsızlığı en çok büyükannesinden (f=2) daha sonra ise eşit sayıda olmak üzere anne babasından (f=1) ve diğeri aile üyelerinden (f=1) gördüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Mirabel'in EKAR boyutlarından ayrımamı reddi sadece anne ve babasından (f=1) gördüğü, büyükanne (f=0) ve diğeri aile üyelerinden (f=0) ise hiç grmediğı bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

EKAR açısından "Enkanto: Sihirli Dünya" animasyonun incelenmesini içeren bu çalışma ana karakter olan Mirabel'in yaşadığı kabul ve reddin karaktere olan yansımalarının sahne bazında analiz edilmesi ile oluşmuştur. Mirabel'in yaamı olduğı red deneyimlerinden karakterin olumsuz etkilendiğı, kabul deneyimleri yaşadığı sahnelerde ise Mirabel'in olumlu bir izlenim çizdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyn kabul red kuramının animasyonla içerik analizinin yapıldığı çalışmanın literatürde olmaması bu çalışmayı özgün yapan kısımlardan birisidir. Çalışma literatürdeki bu boşluğu tamamlamayı hedeflemektedir. Ayrıca ebeveyn kabul red kuramının kapsamı geniş alınarak büyükanne, kuzenler gibi diğeri aile üyelerinin davranışları da ele alınmıştır. İleride yapılacak çalışmalarda yalnızca anne ve babanın kabul red boyutlarını yansıtabilecek animasyonların incelenmesi önerilebilir. Ebeveyn kabul red kuramı ile ilgili literatürde fazla çalışmanın olmaması dolayısıyla da bu alanda farklı değıkenlerin incelenmesi araştırmacılara öneri olarak sunulabilir. Ebeveyn kabul red ölçeğinin de çalışmalarda kullanılarak nicel verilerin literatüre katkı sağlamasının önemli olduğı düşünölmektedir. Bu konuda nicel çalışmaların yapılması öneri olarak sunulabilir. Bir başka öneri ise yetişkin bireylerle ebeveyn kabul red kuramı ele alınarak nitel çalışmalar yapılabilir. Uygulayıcılar olarak ise özellikle sınıf öğretmenlerinin ve psikolojik danışmanların ailelere bu konuda bilgilendirme yapmaları öneri olarak sunulabilir. Ailelerin kabul reddin ne gibi sonuçlar doğuracağına yönelik bilinçlendirilmeleri önemli bir gözökmektedir.

Sınırlılıklar

Bu alıma, animasyonun kuramsal öğretimdeki potansiyelini ortaya koysa da çalışmanın sınırlılıkları bulunmaktadır. Animasyon sahnelerinin basitletirilerek kuram kavramları ile eşletirilmeye alıılmasında kuramın teorik derinlikleri tam olarak yansıtılamamı olabilir.

Kaynakça

- Akse, J., Hale, W. W., Engels, R. C., Raaijmakers, Q. A., & Meeus, W. H. (2004). Personality, perceived parental rejection and problem behavior in adolescence. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 39, 980-988.
- Albukrek, İ. (2002). *Anne baba ve ocuk tarafından algılanan babanın çocuğuna karşı tutumu ile çocuğun benlik kavramı arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

- Berk, R. A. (2009). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 5(1), 1-21.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Brito, A. R. C., & Mendes, C. C. A. (2017). Cinema, conversas e produção de curta-metragens como estratégias de aprendizagem crítica dentro da escola pública. *Revista Brasileira de Educação*, 22(69), 1-20.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage.
- Çam, Ş. S., & Aykan, A. (2023). "Aktif öğretim yöntemleri" kaynağı olarak filmler. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (Özel Sayı 1 (Cumhuriyetin 100. Yılına)), 1272-1288.
- Derin, S., & Çetinkaya-Yıldız, E. (2018). Adler yaklaşımı açısından "İçimdeki Çocuk" filminin analizi. *Eğitim ve Bilim*, 43(193), 317-335.
- Dağ, İ. (1991b). Rosenbaum'un Öğrenilmiş güçlülük ölçeği'nin üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2, 269-274.
- Elmas, R., Türkoğlu, M. E., & Aydoğdu, B. (2019). Education themed movies as a teaching resource for pre-service science teacher education. *Journal of Theoretical Educational Sciences*, 12(4), 1324-1339.
- Ener, T. (2021). *Yetişkinlerin çocuklukta algıladıkları ebeveyn kabul veya reddinin mükemmeliyetçilik, benlik algısı ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Eryavuz, A. (2006). *Çocuklukta algılanan ebeveyn kabul veya reddinin yetişkinlik dönemi yakın ilişkileri üzerindeki etkileri*. [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi
- Green, R. J. (2011). Teaching psychology through film, video. *Psychological Science Monitor*. <https://www.psychologicalscience.org/uncategorized/teaching-psychology-through-film-video.html> [Erişim Tarihi: 12.09.2025].
- Gültekin, Z. (2011). *Üniversite öğrencilerinin algılanan anne-baba reddiyle baş etmeleri ile denetim odağı, öğrenilmiş güçlülük ve eş kabul-reddiyle ilişkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi
- Hirsch, E. D. (1987). *Cultural literacy: What every American needs to know*. Houghton Mifflin.
- Kanyas, R. (2008). *The Influence of sibling configuration and parental acceptance rejection on the quality of sibling relationships*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Kayahan, A. (2002). *Annelerin bağlanma stilleri ve çocukların algıladıkları kabul ve reddin çocuk ruh sağlığı ile ilişkileri*. [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi
- Liu, S. (2019). Using science fiction films to advance critical literacies for EFL students in China. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 7(3), 1-8.
- Mayer, R. E. (2005). *The Cambridge handbook of multimedia learning*. Cambridge University Press.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementations*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Mishra, S. (2018). The world in the classroom: Using film as a pedagogical tool. *Contemporary Education Dialogue*, 15(1), 111-116.

- Mullick, R. & Haque, S. S. (2023). Film as a pedagogical tool for geography during the pandemic induced virtual classes. *GeoJournal*, 88, 465-477.
- Paley, B., Conger, R. D., & Harold, G. T. (2000). Parents' affect, adolescent cognitive representations, and adolescent social development. *Journal of Marriage and the Family*, 62(3), 761-776.
- Rohner, R. P. (1986). *The Warmth Dimension: Foundations of Parental Acceptance Rejection Theory*. Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.
- Romero Walker, A. (2022). A more equitable film pedagogy: Including media literacy in higher education film classrooms to result in better media practitioners. *Journal of Media Literacy Education*, 14(1), 153-167.
- Rosenbaum, M. A. (1980). A schedule for assessing self-control behaviors: Preliminary findings. *Behavior Therapy*, 11, 109-121.
- Saldana, J. (2009). *The coding manual for qualitative researchers*. Thousand Oaks, CA: Sage publications.
- Varan, A. (2008). Relation between perceived parental acceptance and intimate partner acceptance in Turkey: Does history repeat itself? *Ethos*, 33(3), 414-426.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and methods (4th ed)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.